

BILDANDE AV *Häggbergets naturreservat*

Objektnummer	2202103
Län	Västernorrland
Kommun	Härnösand
Socken	Häggdånger
Fastighet	Torrom 18:1 Torrom 4:1 Torrom 6:5
Markägare	Privata
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 2,5 km sydsydväst om Häggdångers kyrka.
Ekon kartblad	1717a
Mittpunkt	x: 6935762 y: 1603236 (Rikets nät)
Areal [hektar]	24,6
Prod skogsmark [ha]	23,6
Naturtyper [ha]	Tallskog 2 Granskog 16 Barrblandskog 5 Lövblandad barrskog 0,5 Hygge 0,3 Myr 0,5 Övrigt 0,3

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 22 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm (1998:1252), att de föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser som framgår av detta beslut skall gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller från den 4 november 2004 även om beslutet överklagas.

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm, ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar länsstyrelsen att fastställa bifogad skötselplan.

SYFTE

Syftet med reservatet är att bevara en kustnära skog med ovanlig förekomst av skyddsvärda marksvampar knutna till näringsrik barrskog - en så kallad kalkbarrskog. Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald. På sikt innebär detta även att skogen blir mer och mer naturskogslig med död ved och flerskiktade bestånd typiska för skogar som utvecklas under naturliga processer.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syften, hålla området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv, möjliggöra fortsatta studier av svampfloran samt informera om den speciella naturmiljö som området representerar.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg, stig eller spång.
- 6 avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd såsom att ta bort eller upparbeta döda träd eller vindfällen.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 8 inplantera främmande växter, djur eller andra organismer.
- 9 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig samfärdig väg och med undantag för uttransport av skjutna älgar.
- 10 upplåta mark för militär övningsverksamhet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.

- 3 underhåll av stigar.
- 4 skötsel av skogsmarken enligt skötselplan, såsom genomförande av luckhuggningar.
- 5 undersökningar av mark, vegetation och djurliv.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller skada växter, lavar eller vedlevande svampar. Bär och matsvamp får dock plockas.
- 3 framföra motordrivna fordon, annat än på befintlig väg.
- 4 fånga och insamla ryggradslösa djur.
- 5 skada mark och block.
- 6 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 7 utföra vetenskapliga undersökningar utan länsstyrelsens tillstånd.
- 8 använda området för idrottsarrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder för underhåll av befintlig luftledning intill östra reservatsgränsen och inte heller för underhåll av befintlig samfällad skogsbilväg eller för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Sammanfattande beskrivning

Området är beläget cirka 2 km från Bottenhavet på 60-100 m höjd och utgörs av svaga sydostsluttningar. I sluttningarna finns rikligt med fuktigare svackor och i nordvästra delen av området finns en mer markant höjd med tydliga sprickbildningar. Området domineras i övrigt av grusiga havs- och sjösediment. Skogen utgörs främst av frisk granskog av blåbärstyp. Mindre partier med hällmarkstallskog förekommer liksom en liten myr.

Naturvärdena utgörs främst av den för denna del av länet stora förekomsten av mykorrhizabildande marksvampar, knutna till dessa näringsrika så kallade kalkbarrskogar. Grunden för denna särpräglade svampflora med exempelvis de rödlistade streckvaxing, sepiavaxskivling och grangräticka är att berggrunden huvudsakligen utgörs av lättvittrad diabas. En indikation på dessa markförhållanden utgör även bland annat de blåsippor som växer här och var i svackorna.

I delar av området växer tämligen grova granar och skogen i området bär tydliga spår av

skogsbruk, varför utpräglade naturskogs kvaliteter saknas. Genom områdets västra del löper en mindre väg.

Ärendets beredning

Områdets särställning i denna del av länet som kalkbarrskog och svamplokal har under flera års tid varit känd, såväl inom den ideella naturvården som hos skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelsen. Skogsvårdsstyrelsen klassade 1997 området som nyckelbiotop och Härnösands svampklubb har under flera år genomfört exkursioner i området och dokumenterat svampfynden. Området finns redovisat som ett naturvårdsobjekt (80118) i länsstyrelsens naturvårdsregister.

Under årens lopp har området naggats i kanten av avverkningar och såväl idella naturvårdare som markägare har önskat få veta om och hur myndigheterna har avsett hantera området. I ett samråd mellan länsstyrelsen, skogsvårdsstyrelsen och berörda markägare tog länsstyrelsen initiativ till att klargöra hur områdets naturvärden kan och bör bevaras. Sålunda genomförde länsstyrelsen hösten 2001 en exkursion i området tillsammans med företrädare för naturvårdsverket. Detta resulterade i att länsstyrelsen påbörjade reservatsärendet.

Området är ej utpekade i översiktsplanen för Härnösands kommun och några mer specificerade intressen finns ej redovisade för området. Några motstående intressen finns således inte heller redovisade för området i översiktsplanen. Vid tidpunkten för översiktsplanens antagande, november 1992, var områdets naturvärden troligen ej uppmärksammas av någon myndighet.

Avtal om intrångsersättning har träffats med markägarna i oktober 2002 och motsvarande ekonomiska ersättning har avtalats med innehavare av vedservitut i maj 2004.

Vid remissbehandlingen har yttranden inkommit från Skogsvårdsstyrelsen region Mellannorrland, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Härnösands svampklubb och Härnösands kommun. Samtliga dessa tillstyrker en naturreservatsbildning. Härnösands svampklubb framför att föreskrifterna för reservatet ej bör innebära att föreningen måste ansöka om tillstånd varje gång den inventerar områdets svampflora.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har i möjligaste mån tagit hänsyn till de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna, genom bearbetning av beslut och skötselplan. Syftet med föreskrift C7, som Härnösands svampklubb uppmärksammat, är att reservatsförvaltaren ska ha överblick över vilka verksamheter som pågår i reservatet. En vetenskaplig studie, med exempelvis provtagning och uppmärkning av provytor, innebär ofta en viss åverkan på exempelvis träd och mark. Därtill kan markeringar såsom snitslar och käppar uppfattas som störande för besökare av området. Därför är sådan verksamhet tillståndspliktig. Däremot finns ingen rimlig anledning att förbjuda en besökare att registrera det denna observerar i reservatet, om detta görs utan att åsamka miljön någon skada eller att några markeringar sätts ut. Ska däremot insamling av exempelvis svampar, andra än matsvampar, ske är det önskvärt att förvaltaren har kännedom om detta. Generellt sett är inte marksvampar särskilt hotade av insamling och det är av intresse att svampfloran i reservatet studeras fortlöpande.

Länsstyrelsen har möjlighet att ge tillstånd för studier av svampfloran där insamling görs och ett sådant tillstånd kan gälla för mer än ett år.

Området är tydligt påverkat av äldre huggningar, vilka troligen har genomförts återkommande under lång tid. Likaså är det troligt att området har varit beskogat under lång tid, det vill säga att ingen kalavverkning har skett under denna tid och att ett trädskikt kontinuerligt har funnits. Av grundläggande betydelse för marksvampar är dels tillgången på näring samt kontinuerlig tillgång till äldre träd, i detta fall gran, att bilda mykorrhiza med. Denna kombination av omvärldsbetingelser är ovanligt förekommande i framför allt de kustnära delarna av länet. Naturvärdena i dessa miljöer är följdriktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs dessa hot och förutsättningarna för bevarande av denna skogsmiljö, med därtill hörande arter, förbättras.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut skall skriva till Regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Kultur- och naturavdelningen, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning. I skrivelsen skall anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Pekka Bader telefon 0611-349223, e-post Pekka.Bader@y.lst.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Tidningen Ångermanland.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Gerhard Larsson beslutande, rättschef Lars Nyberg, sektionschef Hållbar samhällsplanering och boende Ulla Ullstein, chef Kultur- och naturavdelningen Robert Olsson samt naturvårdshandläggare Pekka Bader, föredragande.

Gerhard Larsson
landshövding

Pekka Bader
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

© Lantmäteriet, 2002.Ur GSD-Fastighetskartan ärende nr M015641/Y.

© Lantmäteriet, 2000.Ur GSD-Geografiska Sverigedata, Dnr:L2000/2620-Y

- reservatsområde
- fastighetsgränser
- höjdkurvor 5 m ekvidistans

Häggbergets naturreservat
Beslutskarta 20041028
Dnr 511-7954-02

Skötselplan för *Häggbergets naturreservat*

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

BESKRIVNINGSDDEL

Historisk markanvändning

Området torde vara präglad av skogsbruk sedan lång tid tillbaka, även om mer omvälvande ingrepp troligen inte har genomförts på länge. Det är tänkbart att skogsbete tidigare har varit vanligt förekommande, då gamla mulbetesrättigheter är knutna till fastigheterna i området.

Kulturmiljövärden

Inga fornminnen eller andra speciella kulturlämningar är kända från området.

Friluftsliv

Området används tämligen frekvent för framför allt svampexkursioner.

Servitut och samfälligheter

Genom området löper en samfällid väg. Deläggande fastigheter är Torrom s:2. Reservatsföreskrifterna hindrar ej nyttjande och underhåll av vägen, se föreskrifter i beslutet.

Torrom 10:1 har ett vedfångstservitut på Torrom 18:1. Denna rättighet har ersatts ekonomiskt i samband med reservatsbildningen.

Jakt

Jakträttsinnehavaren har att noga följa gällande lagar och bestämmelser rörande jakt samt övriga för naturreservatet gällande föreskrifter. När jakt pågår i reservatet bör ett anslag sättas upp vid informationstavlor vid reservatsgränsen.

PLANDEL

Gränser

Reservatet skall märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen. Det står markägaren fritt att ta till vara det gränsvirke som avverkas då reservatsgränsen huggs upp.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning skall ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Tillståndsgivning

Under flera års tid har mykologer genomfört exkursioner i området och dokumenterat svampfloran. Det är av stort intresse att fortsatt dokumentation görs och därför bör tillstånd kunna utfärdas för studier av svampfloran. Sådant tillstånd bör kunna vara giltigt för flera år och ges under förutsättning att en redovisning görs till reservatsförvaltaren årligen eller när studien är färdig. Tillståndet bör också förutsätta att de som genomför studien har kunskap för att göra insamlingar med omdöme och urskillning.

Tillsyn

Länsstyrelsen utser en praktiskt ansvarig för tillsyn av information samt efterlevnad av reservatsbestämmelser. Uppdraget regleras i avtal.

Indelning i skötselområden

Området har indelats i två skötselområden, vilka båda innefattar hela reservatet (se karta).

Skötselområde 1

Skogsmark

Mål

Att bevara förutsättningarna för en rik svampflora knuten till kalkbarrskog. Skogen ska på sikt bli en naturlig skog med strukturer som död ved och flerskiktade bestånd typiska för skogar som utvecklas under naturliga processer.

Ändamålet med naturreservatet är uppfyllt när:

- De typiska kalkbarrskogssvamparna fortlever långsiktigt.

Åtgärder

Tills vidare bör området lämnas för fri utveckling. Om framtida ekologiska kunskaper kring denna typ av marksvampar ger vid handen att exempelvis luckhuggningar bör genomföras, ska länsstyrelsen överväga att genomföra sådana. I sådant fall ska åtgärder föregås av samråd med markägarna.

Skötselområde 2

Friluftsliv

Mål

Området ska vara fortsatt tillgängligt för allmänheten. Studier av svampfloran ska kunna bedrivas i exkursionsform och information spridas om den speciella naturmiljö som området representerar.

Åtgärder

■ Informationstavlor

I området bör tre informationstavlor med fakta om marksvampar sättas upp. Utformningen av dessa bör ske med stöd av Härnösands svampklubb.

■ Information på hemsida

En beskrivning av området läggs ut på länsstyrelsens hemsida (www.y.lst.se).

■ Parkeringsplats

En parkeringsplats iordningställs längs vägen Häggdånger-Barsviken.

■ Stigar

Några ytterligare stigar än de som finns idag bör ej anläggas. Däremot bör befintlig stig som löper i ONO-VSV riktning i norra delen av området underhållas.

Inga rastplatser iordningställs och inga sopbehållare ställs ut. Besökare skall anmodas att ta med sig sitt avfall.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

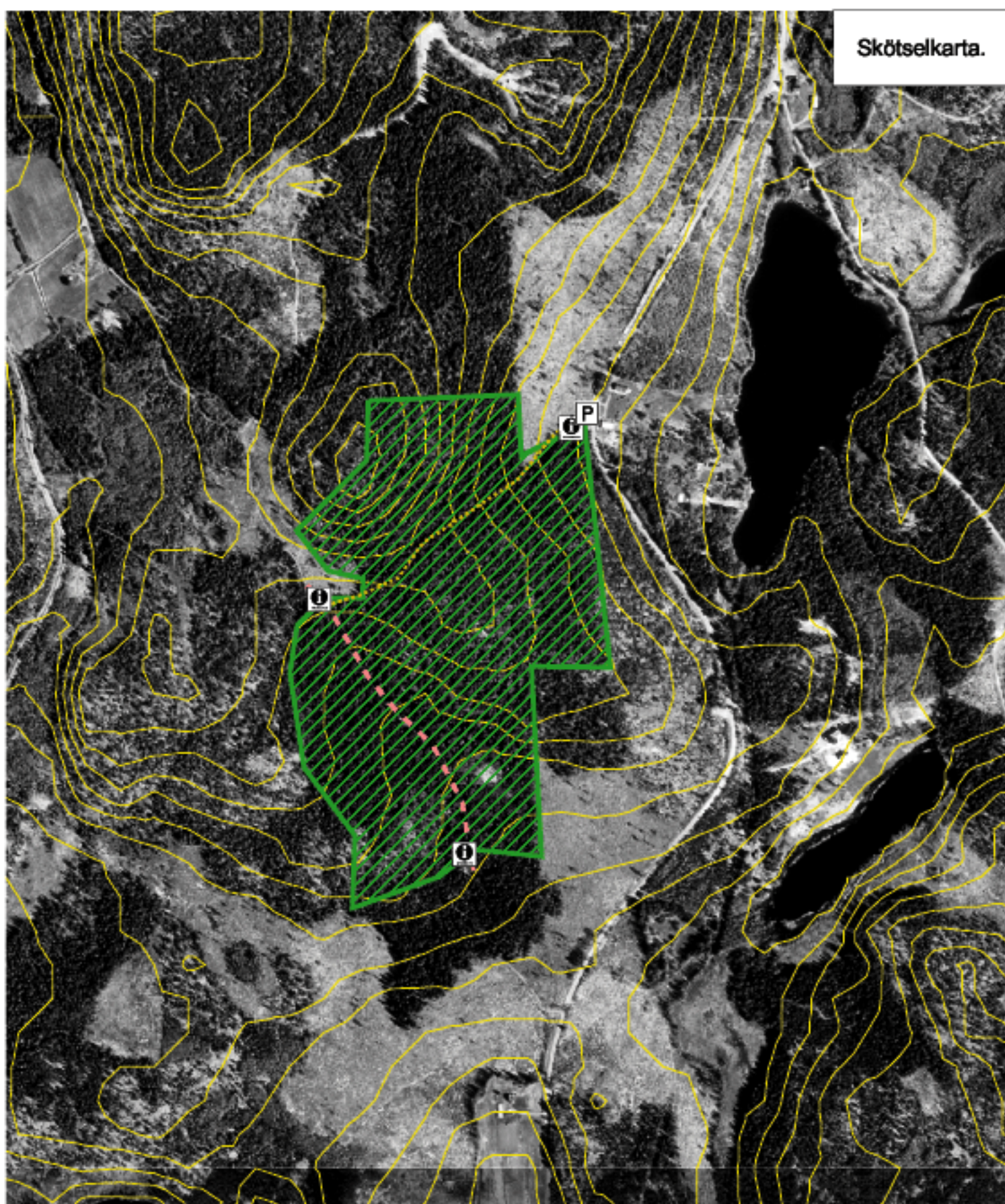
prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Parkeringsplats	2	2005	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	2	2005	engångsåtgärd	
1	Informationstavlor	2	2005	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Stigar	2			reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen. Inventeringar av områdets totala marksvampflora bör upprepas med några års mellanrum. Intervallen bör styras av årsmånen och inventeringar genomföras företrädesvis under goda svampår.

Sammanfattning av uppföljning

Skötsel- omr	Mål	Start	Intervall
1	De typiska kalkbarrskogssvamparna fortlever långsiktigt.		minst vart 10:e år

© Lantmäteriet 1998. Ur GSD - Digitalt ortofoto dnr. 507-98-3015.

1:7500

- informationsskyltar
- parkering
- körväg
stig
- reservatsområde
- höjdkurvor 5 m ekvidistans

Häggerbergets naturreservat
Skötselplanekarta.
Dnr 511-7954-02
20041028